2. OECD. Capital Markets Development in Emerging Economies. Paris: OECD Publishing, 2023. 72 с.

3. KPMG Ukraine. IPO Readiness Report for Ukrainian Companies. Київ: KPMG, 2023. 40 с. URL: https://home.kpmg/ua

Малихін Артем Геннадійович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
Національний університет «Чернігівська політехніка»

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ У ФУНКЦІОНУВАННІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Ринок фінансових послуг у сучасному світі відіграє важливу роль у функціонуванні фінансової системи і загалом національної економіки. Всі без винятку економічні суб'єкти використовують фінансові послуги у своїй господарській діяльності. Уявити сучасний економічний розвиток суспільства без функціонування зазначеного ринку не можливо.

Розвиток ринку фінансових послуг є складним і залежить від значної кількості факторів. Назва «ринок фінансових послуг» є узагальнюючим поняттям, яке в собі відображає відносини які відбуваються між економічними суб'єктами з приводу продажу, створення та споживання значної кількості різних фінансових послуг. Велика кількість таких послуг, їхні види, типи обумовлюють і функціонування різних сегментів ринку фінансових послуг. У цілому кожна фінансова послуга пов'язана з купівлею-продажом певного виду фінансового активу. Це і обумовлює наявність значною кількості підсистем в системі ринку фінансових послуг. Відповідно це також ускладнює процес дослідження цього ринку, визначення теоретичних, методологічних положень його функціонування.

Високий рівень залежності ринку фінансових послуг від впливу екзогенних чинників, які формуються як в межах країни, так і на світових ринках капіталу, від впливу ендогенних чинників, які обумовлюються специфікою формування попиту, пропозиції, ціни на фінансові ресурси, визначає складну природу його розвитку. Важливу роль у функціонуванні такого ринку також відіграють і поведінкові моделі різних типів економічних суб'єктів в різних його сегментах. Серед основних складових ринку фінансових послуг прийнято виділяти в цілому такі: ринок кредитних послуг, ринок депозитних послуг, ринок інвестиційних послуг, ринок страхових послуг і ринок платіжних послуг. Такий розподіл є досить умовним, тому що в межах ринку фінансових послуг можна виокремити і інші сегменти, існування яких пов'язано із наявністю різних типів

фінансових активів, різних клієнтів фінансових установ, які зацікавлені у їх продажу або придбанні.

Ринок фінансових послуг з теоретичної точки зору доцільно розглядати як систему складних економічних відносин, які виникають між господарюючими суб'єктами у процесі споживання або надання фінансових послуг. Безпосередньо фінансова послуга є об'єктом на такому ринку і вона в конкретний момент часу одними економічними суб'єктами споживається, а іншими надається або виробляється. Саме нематеріальний тип фінансові послуги як будь-якої послуги обумовлює одночасно її споживання і надання. У переважній кількості випадків надання фінансових послуг здійснюється фінансовими установами, специфіка функціонування яких обумовлюється сутністю і особливостями надання конкретних видів таких послуг.

Специфіка ринку фінансових послуг полягає в тому, що на цьому ринку відбувається обіг фінансових ресурсів між їхніми власниками, якими виступають основні економічні суб'єкти, а саме: домогосподарства, суб'єкти підприємницької діяльності, органи державної влади, місцевого самоврядування. З однієї сторони ці суб'єкти мають фінансові ресурси, які вони готові надати в користування фінансовим установам на певних умовах для отримання, в першу чергу, додаткових коштів, тобто винагороди за власні фінансові ресурси. З іншої сторони, ці економічні суб'єкти використовують послуги фінансових установ для підтримки власної господарської діяльності, забезпечення стабільності та формування умов для подальшого розвитку.

Особливістю ринку фінансових послуг є також і те, що фінансові установи як суб'єкти, які надають фінансові послуги і створюють фінансові продукти, одночасно можуть виступати і суб'єктами, які їх використовують у своїй діяльності. Наприклад, страхові компанії, надаючи страхові послуги різним економічним суб'єктам, в тому числі банківським установам для страхування фінансових ризиків, використовують послуги тих же комерційних банків для здійснення платіжних операцій, зберігання власних фінансових ресурсів, переказу коштів. Складність формування та трансформації економічних відносин на ринку фінансових послуг обумовлює і складність дослідження таких відносин. Наявність значних мотивів як у споживачів фінансових послуг, так і у їх виробників, також ускладнює процес розуміння тих складних економічних, інституційних, поведінкових процесів, які відбуваються в межах цього ринку [1, с. 40-42; 2].

Як вже зазначалося, ринок фінансових послуг є невід’ємною частиною функціонування фінансової системи. Досить часто цей ринок ототожнюють з поняттям «фінансового ринку». Проте, на наше переконання, між цими ринками є досить значні відмінності. Незважаючи на те, що в межах кожного з окреслених ринків відбувається рух фінансових ресурсів між економічними суб'єктами з приводу придбання, продажу різних типів активів, різниця, в першу чергу, полягає в об'єктах дослідження. Якщо в межах фінансового ринку основним

об'єктом дослідження є фінансовий актив, його вартість, особливості продажу, придбання, то об'єктом дослідження в межах ринку фінансових послуг є фінансова послуга, тобто нематеріальної форми результат взаємодії економічних суб'єктів, в результаті якого фінансові установи задовольняють фінансові потреби домогосподарств, суб'єктів підприємницької діяльності, органів державної влади та місцевого самоврядування. [3, с. 10-11].

Важливу роль ринок фінансових послуг відіграє у функціонуванні фінансової системи. Це полягає в першу чергу в тому, що в межах такого ринку відбувається активний процес взаємодії між фінансовими установами та їхніми клієнтами у процесі руху фінансових ресурсів між ними. Окреслене дозволяє таким установам функціонувати, формувати власний дохід, надаючи кредитні, інвестиційні послуги економічним суб'єктам для підтримки їхнього розвитку. Саме на ринку фінансових послуг відбувається задоволення фінансових потреб економічних суб'єктів. Особливу роль ринок фінансових послуг відіграє в процесах трансформації тимчасово вільних коштів у кредитні, інвестиційні ресурси, які в подальшому економічні суб'єкти використовують у власній діяльності. Відповідно розвиток ринку фінансових послуг є важливим елементом забезпечення функціонування фінансової системи, підтримки стабільності її роботи, розвитку системи національного господарства в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. Дубина М.В. Механізм розвитку ринку фінансових послуг на основі формування інституту довіри: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2018. 668 с.

2. Дубина М.В., Гонта О.І. Особливості впливу ринку фінансових послуг на розвиток національної економіки. Вісник Хмельницького національного університету. 2017, № 6, Т.3 (253). С. 94-100.

3. Слав'юк Н. Р., Глущенко С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2022. 206 с.